

ŠTA JE PARTICIPATIVNO BUDŽETIRANJE (PB)?

Participativno budžetiranje je proces koji uključuje pravovremeno informisanje i pružanje prilika građanima za davanje konstruktivnih prijedloga koji se potom uključuju u budžet.

DA LI GRAĐANI IMAJU PRAVO NA PB?

Pravo građana da učestvuju u procesu odlučivanja garantovano je čitavim nizom međunarodnih i nacionalnih dokumenata kao što su: Evropska povelja o lokalnoj samoupravi, Zakon o budžetu, Zakon o finansiranju lokalne samouprave, Zakon o lokalnoj samoupravi, Zakon o ratifikaciji konvencije o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine (Arhuska konvencija) i Zakon o slobodnom pristupu informacijama, koji građanima daje pravo da dobiju tražene informacije o utrošenim sredstvima u budžetu, a tu su još i Statuti opština.

GDJE JE POČELO PARTICIPATIVNO BUDŽETIRANJE?

90-ih godina 20. vijeka, stanovnici i lokalna vlast brazilskog grada Porto Alegre prvi su počeli da primjenjuju participativno budžetiranje u praksi. Postotak onih koji podržavaju ovu ideju u Porto Alegreu sve je veći pa tako 85 posto stanovnika Porto Alegrea podržava participativni budžet, kroz koji se godišnje distribuiraju 200 miliona dolara uz sudjelovanje od 50.000 ljudi.

GDJE SE SVE PB DANAS REALIZUJE?

U svijetu oko 1500 gradova i institucija sprovodi participativno budžetiranje, između ostalog New York, Boston, Chicago, Toronto, Montreal, London, Newcastle...

U regionu participativno budžetiranje radeno je u Srbiji, Hrvatskoj i Crnoj Gori.

Nakon glavnog grada Podgorice, gdje je participativno budžetiranje dalo vidljive rezultate. (Glavni grad je po podacima do kojih je došao CDT, realizovao ili djelimično realizovao skoro polovinu predloga za uređenje Podgorice), opština Nikšić je prepoznala kvalitet ideje projekta »Tvoj grad, tvoj novac, tvoj izbor« čiji je cilj upoznavanje mladih ljudi sa PB i aktivno uključivanje u taj proces.

KAKO SE KREIRA BUDŽET OPŠTINE NIKŠIĆ?

- Od jula do novembra tekuće godine jedinica lokalne samouprave priprema nacrt budžeta za sledeću kalendarsku godinu,
- Nacrt budžeta se stavlja na javnu raspravu
- Predlog budžeta se dostavlja Skupštini Opštine
- U decembru tekuće, Skupština Opštine usvaja budžet za sledeću godinu.

KAKO SE PUNI OPŠTINSKI BUDŽET?

BILANS PRIHODA	
<p>TEKUĆI PRIHODI</p> <p>Porezi Porez na dohodak fizičkih lica Porez na promet nepokretnosti i prava Lokalni porez</p> <p>Takse Lokalne administrativne takse Boravišne takse Lokalne komunalne takse</p> <p>Naknade Naknade za korišćenje dobara od opšteg interesa Naknada za korišćenje prirodnih dobara - koncesije Naknada za uređivanje građevinskog zemljišta - komunalno opremanje Naknada za puteve</p> <p>Ostali prihodi Prihodi od kapitala Novčane kazne i oduzete imovinske koristi Prihodi od novčanih kazni izrečenih u prekršajnom i drugom postupku Prihodi od kamata za neblagovremeno plaćanje lokalnih prihoda Prihodi koje opštinski organi ostvaruju vršenjem svoje djelatnosti Ostali prihodi</p>	<p>PRIMICI OD PRODAJE NEFINANSIJSKE IMOVINE</p> <p>Prodaja nepokretnosti Prodaja nepokretnosti Prodaja osnovnih sredstava</p> <p>KRATKOROČNI PLASMANI I SREDSTVA PRENEŠENA IZ PRETHODNE GODINE</p> <p>PRIMICI OD OTPLATE KREDITA Primici od otplate kredita datih drugim institucijama Sredstva prenešena iz prethodne godine</p> <p>DONACIJE I TRANSFERI</p> <p>Donacije Tekuće donacije Kapitalne donacije-uslovne i druge dotacije iz budžeta države Transferi Transferi od Egalizacionog fonda</p> <p>POZAJMICE I KREDITI</p> <p>Pozajmice i krediti Pozajmice i krediti iz domaćih izvora Pozajmice i krediti iz inostranih izvora</p>

NOVI ZAKON O ŽIVOTNOJ SREDINI JOŠ JEDNA MOGUĆNOST ZA PUNJENJE BUDŽETA JEDINIICA LOKALNIH SAMOUPRAVA

Naknade jedinica lokalne samouprave

Član 83

Jedinica lokalne samouprave može, iz okvira svojih prava i dužnosti, propisati naknadu za zaštitu i unaprjeđivanje životne sredine u skladu sa svojim potrebama i specifičnostima.

Visinu naknade iz stava 1 ovog člana, način plaćanja, kao i olakšice za određene kategorije obveznika plaćanja, propisuje jedinica lokalne samouprave, uz prethodnu saglasnost Vlade, u skladu sa zakonom.

Prikupljena sredstva po osnovu naknada iz stava 1 ovog člana moraju se namjenski iskoristiti za zaštitu i unapređenje životne sredine na teritoriji jedinice lokalne samouprave.

KAKO SE BUDŽET PRAZNI?

BILANS IZDATAKA	
<p>TEKUĆI IZDACI</p> <ul style="list-style-type: none"> Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca Ostala lična primanja Rashodi za materijal Rashodi za usluge Rashodi za tekuće održavanje Kamate Renta Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga Ostali izdaci <p>TRANSFERI ZA SOCIJALNU ZAŠTITU</p> <ul style="list-style-type: none"> Prava iz oblasti socijalne zaštite Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru Ostali transferi 	<p>KAPITALNI IZDACI</p> <ul style="list-style-type: none"> Kapitalni izdaci <p>POZAJMICE I KREDITI</p> <ul style="list-style-type: none"> Pozajmice i krediti <p>OTPLATA DUGOVA</p> <ul style="list-style-type: none"> Otplata dugova Otplata obaveza iz prethodnih godina <p>REZERVE</p> <ul style="list-style-type: none"> Tekuća budžetska rezerva Stalna budžetska rezerva

KAKO SE INFORMISATI I UKLJUČITI U KREIRANJE BUDŽETA?

Lokalna uprava organizuje javnu raspravu pri donošenju budžeta. Javnu raspravu organizuje Sekretarijat za finansije, razvoj i preduzetništvo opštine Nikšić, kao nadležni organ lokalne samouprave.

Javnost se obavještava o načinu organizovanja javne rasprave, rokovima, mjestu i vremenu održavanja javne rasprave u skladu sa članom 109 Zakona o lokalnoj samoupravi („Sl. List CG” br 88/09, 03/10, 38/12, 10/14, 057/14 i 03/16) i Odluke o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova („Sl. List CG” – opštinski propisi, br. 29/05 i „Sl. List CG” – opštinski propisi, br. 39/14) najčešće objavljivanjem na zvaničnoj internet stranici lokalne samouprave i lokalnom javnom emiteru ili jednom tradicionalnom mediju.

Javna rasprava shodno Zakonu o lokalnoj upravi ne može trajati manje od 15 dana (član 109)

INFORMACIJE O NACRTU BUDŽETA OPŠTINE NIKŠIĆ ZA 2017

Poziv na javnu raspravu na temu nacрта odluke o budžetu Opštine Nikšić za 2017 godinu dostupan je na zvaničnoj internet stranici opštine Nikšić www.niksic.me

Projektvani ukupni prihod (primici): **20.246.476,00 EUR**

Projektovani ukupni izdaci: **20.246.476,00 EUR**

O PROJEKTU „TVOJ GRAD, TVOJ NOVAC, TVOJ IZBOR“

Projekat je povezan sa dva strateška prioriteta definisana Strateškim planom opštine Nikšić 2014 – 2019: zdrava životna sredina (prioritet 4) i efikasna lokalna uprava (prioritet 5).

Aktivnosti predloženog projekta usaglašene su takođe sa Lokalnim akcionim planom za mlade 2011 – 2016, strateški cilj 1: povećati učešće mladih u procesima odlučivanja.

Projektne aktivnosti uključice i aktivnosti usmjerene na podizanje svijesti građana i odgovornosti prema životnoj sredini što je takođe, jedan od ciljeva Stateškog plana razvoja opštine Nikšić.

Kroz ovu inicijativu Ekološki pokret „Ozon“ u saradnji sa Centrom za demokratsku tranziciju (CDT) teži da podstakne omladinski aktivizam i uključivanje mladih u rješavanje problema zajednice kroz učešće u kreiranju lokalnog budžeta za 2017. godinu, kao i da doprinese stvaranju povjerenja između mladih i lokalnih institucija kroz unapređenje transparentnosti budžetskog procesa.

Glavne aktivnosti obuhvataju edukativno-informativnu kampanju, 3 radionice u različitim mjesnim zajednicama na kojima će se mladima omogućiti da daju svoje predloge o prioritetima za finansiranje, kao i aktivnosti usmjerene na usvajanje predloga mladih.

Direktnu ciljnu grupu projekta čine mladi, uzrasta od 18 – 29 godina, dok indirektnu ciljnu grupu čine organi lokalne samouprave, NVO, mediji i građani.

Implementacioni partneri: Ekološki pokret „Ozon“ i Centar za demokratsku tranziciju (CDT)

Projekat je dijelom finansijski podržan od strane opštine Nikšić na javnom konkursu za NVO za 2016. godinu

www.ozon.org.me

www.cdtmn.org

Projekat je dijelom finansijski podržan od strane opštine Nikšić na javnom konkursu za NVO za 2016. godinu